

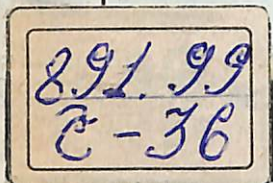
ԹԵՐԹԻԿՆԵՐ

ԿԵԱՆՔԻ ԳՐԲՈՅԿԻՑ

Գրին 1. 5 կողմ.

Какая пустота вокругъ, ког-
да нѣтъ того существа, которое
для тебя является всѣмъ мі-
ромъ всей вселенной.

Викторъ Іюно.

ԹԻՖԼԻՍ

Տպարան «ԲՊՕԽԱ» Գանձակաջա № 3.

1910

NOV 2011

891.99

6-36

U.M.

С. В. Р. В. Э.

ԹԵՐԹԻԿՆԵՐ

ԿԵԱՆՔԻ ԳՐԲՈՅԿԻՑ

Какая пустота вокруг, когда нѣтъ того существа, которое для тебя является всѣмъ міромъ всей вселенной.

Викторъ Гюго.

ԹԻՖԼԻՍ

Տպարան «Էդուար» Գանդակալս № 3.

1910

13 JUL 2013

97963

3174

40

Աշնանային մի կիրակի օր էր։
Ամբողջ քաղաքը պատած էր մա-
ռախուղով։ Անձրևը մանր կաթիլ-
ներով թափւում էր երկնքից կար-
ծես թէ վերջ չպէտք է ունենար։
Արամն իր սենեակում մահճակալի
վրայ պառկած, աչքերն առաստա-
ղին յառած, ծանր մտքերով տա-
րուած, մտածում էր։

Կարծես այդ օրը մի կռակա-
ձեռք թերթում էր նրա անմխի-
թար կեանքի գիրքն և ստիպում
էր մի բան յիշել անցեալից։

Պատկերները մէկը միւսից սարսափելի կանգնում էին նրա առաջ և նորից անհետանում...

Կարծես անցեալի ուրուականը նրա սրտի խորքից վեր էր կացել և հեգնական ժպիտն երեսին ցոյց էր տալիս այդ պատկերներն իր կոպիտ մատով և ասում՝

—Նայիր, նայիր, այդ բոլորի հերոսը դու ես:

Արամը կուշ էր եկել, կարծես թէ իր վրայ մի սարսափելի ծանրութիւն կար և աղէկտուր ձայնով գոչում էր:

—Ձեմ ուզում, չեմ ուզում...

Բայց պատկերները, ինչպէս ծովի ալիքներ, գալիս էին կանգնում և դարձեալ անհետանում:

Արամն երկու ձեռքով բռնել էր գլուխն և կարծես ուզում էր ստիպել, որ նրանք կանգնեն:

Ախ, ի՞նչ էր Արամի կեանքը. մի տանջանք սկզբից մինչև վերջ նա իւր ամբողջ կեանքը տանջանքներով էր անցկացրել:

Նա տեսնում է, ինչպէս երկու տարի առաջ ամառանոցում պատահել էր մի օրիորդի, որին սիրել էր իւր ալեկոծ սրտով:

Այդ Գայեանէն էր, մի բարձրահասակ, գեղեցիկ օրիորդ:

Արամը յիշեց այն օրը, երբ առաջին անգամ տեսաւ Գայեանէին... Ախ, ինչո՞ւ նա եկաւ և խանգարեց այդ մատաղ պատանու կեանքը. . ինչո՞ւ նա եկաւ և կանգնեց այդ կեանքի ճանապարհին, ինչպէս մի կախարդական փէրի, ծաղրեց այդ կեանքն ու հեգնանքով հեռացաւ, երբ Արամը կարծում էր թէ բախտի անիւը դարձել է դէպի իրեն...

Նա հեռացաւ, գնաց Արամից,
երբ նա ուժաստատու, յոգնած երկու
ձեռքով բռնել էր իր վերքերով լի
սիրտը:

Միայն կիներն է կարող տղա-
մարդին թողնել այդ վիճակի մէջ
և հեռանալ...

Գայեանէն այդ արեց:

— Նա քեզ խղճում եմ, բայց
ոչինչ չեմ կարող անել...

Ի՞նչ սարսափելի բառեր էին
այդ բառերը. այդ ասեց Գայեա-
նէն, որին անշափ և կոյր սիրում
էր Արամը, և գնաց մի այլ քա-
ղաք դարձեալ շարունակելու իւր
կեանքը ..

Իսկ Արամը մնաց տանջուելու,
նրա կեանքն այդ օրուանից փշ-
րուած էր, իսկ օրերը սև էին և
տաղտկալից...

Այժմ տեսնում է նա այն տու-
նը, ուր կանայք պճնուած ու զու-

գուած, կրծքները մերկացրած,
անյոգ, սառն աչքերով, սփռնած
և ներկած երեսներով. նա տես-
նում է գարեջրի շիշեր, պար դաշ-
նամուր, որի վրայ նուագում էր
մի հաստ պարոն, որի աչքերը
լիրը հայեացք էին արտայայտում...

**Ահա նրան մօտենում է մի
կին, որից փչում է գարեջրի և
օդի հոտ:**

— Գնանք...

— Չեմ ուզում... նորից գոչեց
Արամը...

Նա չէր ուզում տեսնել թէ
ինչպէս ինքը գնացել էր այնտեղ
սէրն և զգացմունքը զրամով գը-
նելու .

— Որքան կեղտոտ եմ, որքան
կեղտոտ..

Մի նոր տեսարան. մութ և
խոր պանդոկ, մի քանի սեղան,
նորից շիշեր, հարբած, կարմրած,

կեանքից զգուած, օրհասից հալածուած, մանր, կեղտոտ մարդիկ...

Արամն այնտեղ էր. նա մի անկիւնում նստած, գինու լիքը բաժակն առաջը դրած, լսում էր մի ռուս պատանու, որն ասում էր ընկերոջը:

— Խմի՛ր ընկեր և մի ամաչիր, այստեղ մարդ չկայ, բոլորս էլ կեանքից հալածուած գինեմոլ հարբեցողներ ենք, այստեղ ամենքս էլ եղբայրներ ենք, ով որ բարձրում չէ կարող ապրել գալիս է այստեղ, մենք նրան սիրով ընդունում ենք և միասին խմում... Խըմի՛ր եղբայր, դարդի դարմանը գինին է... Խմի՛ր. . . Երբ մենք հարբած ենք լինում, միշտ երևակայում ենք, այն ժամանակ ինձ թւում է թէ ես տրորում եմ այս ոտներովս բարձրում ապրողներին և այս ձեռներով նրանց խեղդում

եմ, իսկ նրանք բղաւում են, օգնութիւն կանչում... և այդ բոլորներին ես երջանիկ եմ լինում...

Արամն այդ օրից սկսեց խմել, նա հարբեցող դարձաւ, ուսումնարանը թողեց և միշտ հարբում էր ու հարբում...

— Անբախտ եմ ես, անբախտ կրկնում էր Արամը...

Բախտ կայ. բայց մի՞թէ նա աւելի քիչ իրաւունք ունի քան թէ ուրիշները, ինչո՞ւ, ի՞նչ յանցանքների համար է նրան հետեւում օրհասը:

Մինչ այդ օրը նրա կեանքում չի եղել մի այնպիսի օր, որի մասին նա կարողանար ասել - այսօր ես լաւ կեանք եմ վարել:

Ծանր էր նրա համար կեանքը, նա մի յանդուգն երազող էր, նա ուզում էր անկախ ապրել, ազատ կարծիք յայտնել:

Սարսափելի օրհաս...

Սարսափելի կեանք...

Ահա երկու տարի է, ինչ որ նրա մէջ ապրում է մի սարսափելի միտք — ինքնասպանութիւն և մի փոքրիկ յոյսի կայծ, բայց նա խաբուած էր, Գայեանէն վերջին նամակում գրել էր՝

— Դու ուզում ես, որ ուրիշն անբախտ լինի, իսկ դու երջանիկ դո՛ւ եսասէր ես և ամենքի կեանքը թունաւորող, միթէ ես քեզ հետ երջանիկ կլինէի...

Հանգաւ և կայծը...

Նա չէր ուզում այլևս մտածել, վճռած է պէտք է մեռնել...

— Մեռիր, մեռիր, մի ձայն ասում էր ներսից, դու չե՞ս կարողանում քո այդ անպէտք գանգը շարդել...

Մի ինչ որ բան խեղդում էր

նրան, նա չէր կարողանում ազատ շնչել..

Վեր կացաւ... մօտեցաւ լուսամուտին...

Տը՛նգ. . տը՛նգ...

Ժամը վեցն էր...

— Արամն ուզում էր լալ, գանդատուել, պատմել իւր վշտերը որևէ մէկին ..

Ախ, եթէ Գայեանէն գար... նա ամեն ինչ կասէր նրան, նա կընստէր նրա կողքին և երկար-երկար կգանգատուէր օրհասից, իսկ յետոյ նրանք միասին կերթային հեռո՛ւ, հեռո՛ւ...

— Մեռիր, մեռիր, նորից լսուեց ձայնը:

Այո՛, պէտք է մեռնել:

Սակայն ի՞նչ կլինի նրա մահից յետոյ... ոչինչ... ծաղիկները դարձեալ կծաղկեն, իսկ մարդիկ դար-

ձեալ կծնուին, կապրեն ու կը մեռնեն..

Իսկ նրանք, ծնողները.. մայրը մազերը կփետէ, արցունքներով կթրջի որդու շիրիմը, իսկ հայրը սարսափած կնայի զաւակի դիակին և կասի՝

— Այդ ի՞նչ արեցիր որդեակ:

Աստուած... այդ բառն ազդեց նրա վրայ, ինչպէս մի փայտի հարուած, նա ինքն էլ չգիտէր հաւատում է, թէ ոչ. նա երբեք չէր աղօթել:

Արամը նկատեց սեղանի վրայ իր պատկերը, վերցրեց և նայեց:

— Այս անձոռնի և տգեղ պատանին սէր է ուզում, բայց մի՞թէ նա մոռացել է, որ ապրել և սիրել կարող են միայն գեղեցիկները:

Արամը ծիծաղեց. նա վերցրեց գրիչն և գրեց պատկերի յետևը

«Գայեանէ, սա քո զոհն է, աղօթիր սրա համար»:

Որքան գեղեցիկ բան. նա պէտք է Գայեանէից հեռանայ, նա պէտք է իրան սպանի... ճանապարհ պէտք է բացանի, որ մի այլ ոք նրա խորտակուած սիրոյ վրայ մի նոր կեանք ստեղծի.. Դա մելօդրամա է... գեղեցիկ մելօդրամա... Նա իրեն զոհում է Գայեանէի համար.. Ախ, նա կուզէր պատուել իւր կուրծքը, այնտեղից հանել իւր վիրաւոր սիրտն ու տեսնել ինչի՞ցն է այդպէս մղկտում և ցաւ պատճառում..

Սակայն վճռուած է մեռնել..

Արամը ջղային քայլերով մօտեցաւ անկողնուն, հանեց բարձի տակից ատրճառակը...

Մեռիր, մեռիր...

Աւելի պինդ լսուեց այդ սարսափելի ձայնը...

Նա կանգնած էր սենեակի մէջ
տեղը, ատրճանակը ձեռքին, զան-
գուր մագերը ճակատին թափւած
աչքերը հեռուն չռած...

Երկինքը պատած էր սև ամպե-
րով, կարծես այլևս չպէտք է բա-
ցուէր:

Ամեն ինչ լուռ էր:

Միայն անձրևն էր, որ պատու-
հանը թափում էր, կարծես ուզում
էր ասել՝

— Միթէ նա կհասկանայ թէ
ինչ արեց:

Յանկաթիմ Արամն ատրճանակը
բարձրացրեց և դնելով սրտին գոչեց:

— Չարդւիր, որ այլևս ինձ ցաւ
չպատճառես:

Լսուեց ատրճանակի ձայնը... և
մի բան զեռին ընկաւ:

*
* *

Այն գիշեր մինչև լոյս անձրև
էր գալիս. քամին էր միայն դա-
տարկ փողոցներում վժժալով անց-
նում և ծառերի վրայի դեղնած
տերևները մէկը-միւսի ետևից վայր
էին ընկնում...

Վ. Ե. Բ. Զ

3174

70

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0350932

47463